

ջի մեծամեծաց զբազուկան և զսրունան ոչ մերկացուցանել։ առաջի մարդկան ոչ ընկողմանիլ, և յորսայս ոչ պառկել, միթէ 'ի քուն ոչ գիտնելով շրջի, զի այս պատճառէ զխորդալ. մերժէ զքունն կամ զըռցելով կամ խոկալով։ Եթէ այլքն ննջեն, և ինքն ննջէ, և կամ արտաքս ելանէ, և այնպէս հնարի որ մարդ յիրմէ տաղտկայ ոչ։

ՈՍԿԻՓՈՐԻԿ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԵՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ ԺԹ

Երկուստեք ընդդէմ։

Եւ զԲ. Զարտարութեան գործիքն երուն մէկն ըլլալով, յայտնի է թէ իրեն շատնալը կամ պակսելը՝ թէ Զարտարութեանց ընթացքին և թէ իրեն շահուն վրայ որչափ ազդեցութիւն կ'ուենայ։

Եւ անց ընդիմ բնաւ գործառնութեան մը ձեռք չի գտնուիր. ուստի ամէն գործառու պէտք է որ կամ իրեն քրտինքովն ու իննայութեամբ յառաջուցմէ զիջած ինչք ունենայ, և կամ ընչատուէ մը փոխ առնու։ — Ինչք փոխ առնելու սովորութիւնն ընդհանրապէս ամէն երկիր կայ, բայց աւելի ան երկիրներու մէջ ուր որ քաղաքականութիւնը յառաջագէմ է. միայն աս տարբերութիւնը կայ որ ընդիմ եկամուտը աւելի նուազ է ան երկիրներուն, քան թէ յետնեալ աշխարհաց մէջ։

Ինչքն, ինչպէս որ ըսինք, Զարտարութեանց գործիք մըն է. բայց աս գործիքը զանազան մասերէ բաղկացած է. որ են դրամ, մեքենաներ, տեղ, կենդանիք, շէնք, և այլն։ Գործառու մը կրնայ աս զանազան մասանց այլ և այլ կտորներուն կարօտ ըլլալ. ու որ կտորին որ կարօտ է զայն կը վարձէ,

բայց սովորաբար ընդիմ դրամական մասին, որ Գրաճաշուի կ'ըսուի, աւելի կարօտ ըլլալով, մեր խօսակցութիւնն ալ աւելի անոր վրայ պիտի ըլլայ հատուածիս մէջ։

Որ և իցէ երկրի մէջ ընդիմ չափը որոշողը ընծայման և պահանջից օրէնքն է. կամ թէ ըսեմ, ընծայման և պահանջից օրինաց համեմատ է ընդիմ չափն, որ նաև ամենայն բերոց գինը կ'որոշէ։ — Զարտարութեանց բանուկ ժամանակը երբոր հետամտութիւնը ինչպէս որ պէտք է գործունէութեան մէջ է, հարկաւ գործառուաց կողմանէ դրամագլխոյ պահանջն, այսինքն դրամագլուխ ուղելը կը շատնայ. որով դրամագլխոց շահն ալ կ'աւելնայ։ Ինչհետեւ կառակն երբոր Զարտարութիւնը նուազին, գործառուները շատ տեսակ գործառնութիւններէ ձեռք քաշելով, ինքնին դրամագլուխներէն շատերն անգործ կը մնան. և ընչատուք իրենց դրամագլուխները բոլորովն անպտուղ չձգելու համար, նուազ շահով ալ կ'ուզեն տալ. որով ընծայումը կը շատնայ։ — Եւ իցէ պէտք չէ հետեւցնել թէ ուրեմն որ երկրին մէջ որ քիչ է դրամագլխոց ընծայումը, և անոնց շահը բարձր, Զարտարութիւնը առաջ գացած են։ Եւ հաւաստիք դրամագլուխը շատ աւելի դժուարաւ կը գտնուի Եւրոպոյ այլ և այլ տէրութեանց և Ապանիոյ մէջ, ինչպէս որ կը վկայեն բանիբուն տնտեսականիք, քան թէ Վաշղիոյ և Ինքզիոյ մէջ. և միթէ աւելի Զարտարութեան էն ան երկիրներն աս վերջի աշխարհներէն։ Եւ բանը բարգաւաճանաց նշան չըլլալէն զատ, նոյն երկիրներուն ետ մնացած ըլլալը կը ցուցնէ. վասն զի երկրի մը տեսչութեան կերպն, ընկերութե կանոններուն թերութիւնները, բնակչաց տգիտութիւնը, կցորդութեան ճամբաներուն նուազութիւնը պատճառ կ'ըլլան որ դրամագլխոց թիւը քիչ ըլլայ, և վաճառքնին շատ աւելի բարձր։ Պօլիս կարծեմ

Թէ 100^{ին} 10^{էն} վար վաշխով դրամա-
զլուխ քիչ կը գտնուի, իսկ 10^{էն} վերով,
ինչուան 20, շատ . բայց Վաղղիոյ, Տո-
լանտայի, Լնգղիոյ մէջ քիչ անգամ
կ'ըլլայ որ 100^{ին} 6^{էն} անդին անցնի վաշ-
խը . և ընդհանրապէս 3¹/₂^{էն} ինչուան
6^{էն} մէջ կը կենայ :

Վրամագլխոյն վաշխին օրինաւոր ըլ-
լալուն վրայ հոս աւելորդ է երկայն
բարակ խօսիլ . Թէպէտ և ատեն մը
ոմանք առանց քաջ հմտութիւն ունե-
նալու քաղաքական պարագաներու,
վաշխի դէմ գրեր են անիրաւ համա-
րելով . բայց վաշխին արդար վաստակ
ըլլալը ասով յայտնի է որ դրամա-
զլուխ ըսելով տեսակ մը ապրանք կամ
գործիք կ'իմանանք, ինչպէս իրօք ալ
անանկ է . արդ ինչպէս որ մեքենայ
մը, տուն մը, կենդանի մը կը վարձես,
նոյնպէս ալ դրամագլուխը կրնաս վար-
ձել . վասն զի պէտք չէ նախապաշար-
մամբ առանց հիմը քննելու ենթադրել
Թէ ստակը ըստ ինքեան անշահեկան
իր մըն է . ապա Թէ ոչ դրամագլուխ
վարձողն աւելի Թշուառութեան մէջ
ձգած կ'ըլլայ ինքզինքը . իսկ Եթէ պըտ-
ղաբերող իր է, ուրեմն ինչպէս որ ըն-
չից ուրիշ շահաբեր մասանցն համար
վաշխ մը վճարելն օրինաւոր է, ասանկ
ալ դրամագլխոյ համար վճարելը խիստ
իրաւացի է . վասն զի օրինակի համար
փոխանակ 100 հազար դահեկանով
երկիր մը առնելու, ու անկից շահ ընե-
լու, կրնամ ես նոյն 100 հազարն ուրի-
շի մը տալ, ուսկից ինչ որ ես պիտի
վաստըկէի՝ ան կը վաստըկի . և վաստը-
կածին մէկ մասը ինձի կուտայ սիրով .
որովհետեւ Թէ որ իմ արդիւնաբեր
դրամագլուխս ձեռքը չունենար՝ բնաւ
վաստակի ակնկալութիւն չէր ունենար .
Հիմա վաշխին օրինաւորութեան վը-
րայ ամէն մարդ կը միաբանի . բանը
կը մնայ տոկոսոյն վրայ որ է վաշխին
վաշխը : Իստ եկեղեցական օրինաց
շատ երկրի մէջ երբոր վաշխը 100^{ին} 6^ը
կ'անցնի տոկոսի կը սեպուի, որ տեղ
տեղ ինչուան 20 կ'ելլէ հարիւրին .
() Կօն ու ճարտարութեանց հմուտ

տնտեսականք ալ յիրաւի վերջի աստի-
ճան կը դատապարտեն ան անկուշտ ըն-
չատուներն որ բարձր շահով դրամա-
զլուխին կը քշեն անհմուտ կամ կարօ-
տեալ անձանց, անոնց խեղճութիւնն
իրենց ընչաքաղցութիւնն յագեցընելու
միջոց առնելով, որով և ատելի կ'ընեն
զիրենք իրաւամբ ընկերութեան կրը-
թեալ ու առաքինի անձանց : Բայց
նոյն տնտեսականք աս ալ կը հաստա-
տեն՝ Թէ պէտք չէ տոկոսի կամ անիրաւ
վաշխ սեպել երբեմն 6^{էն} վեր եղած
շահն . վասն զի կրնան այնպիսի իրա-
ւացի պարագաներ պատահիլ որ ընչա-
տու մը չկարենայ 100^{ին} 6ով դրամա-
զլուխ տալ, ուրեմն պարագաներն են
անիրաւ կամ արդար ընող 6^{էն} վեր պա-
հանջուած վաշխերն :

Հ . Տ . Թ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԳԻՒՏ

Ս շուք Բամպիի պէս ձերիցնելու էերդ :

ՊԵՏՔ է վուշը կարգ կարգ դնել
խալկինի մը մէջ, և իւրաքանչիւր կար-
գը ծածկելու է հաւասարաչափ մաղած
մոխրով ու կիրով . խալկինին մէջ ծովու
ջուր լեցընել և տասը ժամի չափ եռա-
ցընելու է . ետքը նոյնպէս ծովու ջրով
լուալ ու սապոնելով պէտք է չորցընել,
ծեծել ու երկրորդ անգամ նորէն լուա-
նալ, ետքը նորէն չորցընել, վերջը սան-
տրել ու մամուլի տակ դնելու է, քսա-
նըչորս ժամէն ետքը կրնաս աս վուշը
գործածել ինչպէս բամպակ :

Հ ԱՆ Ե Լ ՈՒ Կ

ԳՆԱՅ ու տանի անոսք անթև
Շանրեր կըրէ ինքն թեթև,
Մէկ հեղ զաշխարհս առաւ ներքև
Երկիցս հանեց ցըցուց յարև :

ՆՈՅՆՄԲԵՐԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿՆ ԻՐ
ՊԼՏԻՆՃԱՆ : ՏՃ . ՓԵԼԷՃԱՆ :